

A. W. Shcack von Staffeldt

Universalromantik & Nyplatonisme

Analyse af –og arbejde med to digte: *Indvielsen & Platonisme*

Plan for dagen

1. Gennemgang af PowerPoint om universalromantikken og nyplatonismen
2. Gennemgang af Powerpoint om Billedsprog
3. Gruppearbejde (30min): Staffeldts *Indvielsen*
4. Grupperne præsenterer & fælles snak i klassen
5. Gruppearbejde (30min): Staffeldts *Platonisme*
6. Grupperne præsenterer & fælles snak i klassen
7. Lektie til tirsdag: læs *Sildig opvågen* (St.St. Blicher)

Billedsprog

- Billedsprog er en fællesbetegnelse for sproglige billeder - også kaldt troper.
- Billedsprog farver teksten; der lægges en stemning ind, en sanselighed skabes.
- Sproglige billeder opstår typisk ved, at ord anvendes i en sammenhæng, de normalt ikke er knyttet til.
- En hel del af disse sproglige billeder er blevet en så indlejret del af vores sprog, at vi slet ikke opdager dem.
- Eksempel: "at være langt ude". Rent bogstaveligt betyder det, at man er langt væk, men det bruges om en person, der ikke har styr på sit liv, eller kan bruges til at beskrive et argument, som ikke er holdbart.

Billedsprog

Metaforer & Sammenligning

- Centrale begreber inden for billedsprog.
- Fælles for de to begreber er, at de beskriver sproglige fænomener, hvor et **realplan** låner betydning fra et **billedplan**
- Der er noget, som skal beskrives (**realplanet**), og noget, det skal beskrives med (**billedplanet**).
- Forskellen imellem en sammenligning og en metafor er ordet '*som*'.
- En sammenligning indeholder ordet '*som*' (eller *end*), og det gør en metafor ikke.

Eksempler

- *Du er en rose* (metafor)
- *Du er smuk som en rose* (Sammenligning)
- Det er typisk ved billedsprog, at realplanet kun låner betydning fra dele af billedplanet. (den positive konnotation der knytter sig til rosen)

Billedsprog i Digte

- I digte er billedsproget ofte voldsomt mere komplekst end eksemplet med rosen.
- Her skal man for alvor holde tungen lige i munden og finde ud af, hvad der er **realplan**, og hvad der er **billedplan**:

"Liig en drøm, min Foraarsblomst er svunden"
(Den unge Digers Klage; Staffeldt)

Her er billedsproget en smule mere komplekst.

Realplanet = 'forårsblomsten', og den er forsvundet, ligesom en drøm forsvinder, når man vågner.

Men senere i digtet viser det sig, at 'forårsblomsten' skal forstås i *overført betydning* og altså *ikke er en konkret forårsblomst*,

Den er en metafor for det lyriske jeks ungdomsidealer og -forestilinger. I selve verset indgår det realplan, som har 'forårsblomst' knyttet til sig slet ikke – Men det kan man først tolke frem, når man kommer længere frem i digtet

Billedsprog

Besjæling

- Ting planter, dyr, naturfænomener tillægges menneskelige egenskaber, "sjæl"
- I romantikken udtrykker besjælingen ofte en fortrolighed med omverdenen, jf. panteismen.
- I modernismen kan besjæling udtrykke en fremmedhed og afmagt – storbyen og maskinen er en trussel mod mennesket

Eksempler

- *Gravhöien sukker* (Oehlenschläger)
- *Staalkablet bliver levende* (Johannes V. Jensen)
- *Skibsafføring* (Rifbjerg)
- *lad maskinerne passere, æde alting"* (Rockers by Choice)

Gruppearbejde (45min)

Indvielsen

1. Læs om tidlig romantik og Staffeldt i praxisonline kap. 2.1.5.
2. Læs Schack Staffeldts "*Indvielsen*" (1804)
3. Beskriv **jegets sindstilstand** og udvikling igennem digtet.
 - Inddrag digtets titel: Hvad er det for en 'indvielse' der er tale om?
4. Find eksempler på **besjælinger** og **metaforer** og deres betydning
5. Gør rede for digtets **tematik**
 - Hvad handler det overhovedet om)
6. Find eksempler på **panteismen** i digtet
7. Platons **idealisme** taler om **kosmos** (ideverden) og **Kaos** (fænomenverden) – på hvilken måde kommer nyplatonismens livssyn til udtryk i digtet?

Gruppearbejde (30min)

Platonisme

1. Læs 'Platonisme' i kompendiet
2. Lav en analyse af digtet med fokus på:
3. Resume: Hvad pokker handler det om?
4. Komposition:
 - Ydre: Rim, vers og strofer
 - Indre: er der en fortællemæssig 'rød tråd'?
5. Billedsprog: Find eksempler på billedsprog i digtet
6. Platons idealisme - Hvordan kommer nyplatonismen til udtryk i digtet? Find flere eksempler!